

DEVELOPMENT AND PROSPECTS OF TOURISM IN SAMARKAND REGION

J. B. Dosmakhmatov

Master's student

National University of Uzbekistan

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: pilgrimage tourism, architecture, house, shrine, culture, tourism industry.

Received: 26.003.24

Accepted: 28.03.24

Published: 30.03.24

Abstract: This article describes the work done and ongoing to develop tourism in the Samarkand region, its past and prospects, and also presents a number of proposals for the further development of tourist destinations.

SAMARQAND VILOYATI TURIZMINING RIVOJI VA KELGUSI ISTIQBOLLARI

J. B. Dosmakhmatov

Magistratura talabasi

O'zbekiston Milliy universiteti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: ziyorat turizmi, arxetektura, xonaqoh, ziyoratgoh, madaniyat, turizm industriyasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Samarqand viloyatining turizmini rivojlantirish uchun qilingan va qilinayotgan ishlar, uning o'tmishi va kelgusi istiqbollari to'g'risida so'z yuritilgan hamda turizm yo'nalishlarini yanada rivojlantirish borasida bir qator takliflar keltirilgan.

РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТУРИЗМА В САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ

Ж. Б. Досмахматов

студент магистратуры

Национальный университет Узбекистана

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: паломнический туризм, архитектура, дом, святыня, культура, туриндустрия.

Аннотация: В данной статье рассказывается о проделанной и ведущейся работе по развитию туризма Самаркандской области, ее прошлом и

перспективах, а также представлен ряд предложений по дальнейшему развитию туристических направлений.

KIRISH

Respublikamizda so'nggi yillarda barcha sohalarida keng qamrovli islohotlar amalga oshirilib bormoqda. Shu jumladan turizm sohasi ham bundan mustasno emas. O'zbekistonda turizm sohasi nisbatan yangi bo'lsa-da, rivojlanishda ko'pgina sohalaridan oldinga chiqib oldi. Xalqaro turizmni rivojlantirish, sayyohlar oqimini oshirish va davlatlararo aloqalarni mustahkamlash orqali iqtisodiy rivojlanishga erishish yo'lida bosqichma bosqich ishlar amalga oshirilmoqda.

Yurtimizning yuqori sayyohlik salohiyati, yildan yilga takomillashib borayotgan xizmat ko'rsatish sohasi hamda amalga oshirilayotgan samarali reja-dasturlar natijasida O'zbekiston qisqa muddat ichida jahon hamjamiyatida istiqbolli turizm maskani sifatida o'zini namoyon etdi.

1993-yildan buyon "Xalqaro turizm tashkiloti" (UNWTO) ning a'zosi sifatida bir qancha xalqaro turistik tadbirlardagi faol ishtiroki bilan turizm salohiyatini namoyon etib kelayotgan O'zbekiston nufuzli xalqaro tashkilotlar bilan ijobiy hamkorlik aloqalarini davom ettirib kelmoqda. 2004-yildan buyon Buyuk Ipak Yo'lining asosiy tarmoqlaridan hisoblanmish Samarqandda UNWTOning transkontinental magistralda turizmni koordinatsiyasi bilan shug'ullanuvchi ofisi faoliyat yuritib kelayabdi hamda UNWTO Bosh assambleyasining 25- sessiyasida Samarqand Jahon turizm poytaxti sifatida e'tirof etildi. Natijada Samarqand viloyati turizmining kelajakdagi istiqbollari uchun keng yo'l ochildi.

O'zbekiston sayyohlik ko'lamini va tarixiy qadamjolari ko'pligi bo'yicha dunyodagi yetakchi o'n davlat qatorida turadi. Ayni paytda yurtimizda yetti mingdan ziyod tarixiy, madaniy yodgorliklar mavjud. Bunday boy madaniy meros, ayniqsa, Samarqandda juda ko'p. Shu sabab 2001-yilda Samarqand shahri va uning hududidagi ko'plab madaniy obyektlar YUNESKOning Jahon madaniy merosi ro'yxatiga kiritildi. Samarqand inson hayoti davomida borib ko'rishi lozim hisoblangan dunyoning 50 ta shahari safida ta'kidlab o'tildi. Bugungi kunda Samarqandda yuzdan ortiq mehmonxona va 84 ta sayyohlik firma faoliyat ko'rsatib kelmoqda. Yildan-yilga ularning moddiy-texnik bazasi mustahkamlanib, zamon talablari darajasida yuqori sifatli xizmat ko'rsatish imkoniyatlari kengayib bormoqda. Bugun dunyo mamlakatlarida kuzatilayotgan turizmni rivojlantirish orqali iqtisodiyotni mustahkamlash, yangi ish o'rinlari yaratish tendensiyasi keyingi yillarda bizning yurtimizda ham yaqqol namoyon bo'la boshlamoqdi. Darhaqiqat, sayyohlik nafaqat iqtisodiy yuksalish hamda yalpi ichki mahsulot hajmining ortishi, balki aholining bandligini ta'minlash, ma'lum bir yo'nalishda xizmat ko'rsatish, turmush darajasi va sifatini oshirish, yurt farovonligi va taraqqiyotda yuqorilashiga ham sezilarli darajada ta'sir korsatadi.

Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra tashrif buyurgan har 30 nafar sayyoh mamlakat turizmi sohasida bitta, unga turdosh tizimlarda esa ikkita aholi yangi ish o'rnini yaratishga turtki beradi. Ko'pgina mamlakatlar va aholi punktlarida turizm qiyin ahvolda bo'lgan iqtisodiyotni jonlantirish yoki qutqarish yo'li sifatida ko'riladi, Yurtboshimizning mazkur tarmoqqa qaratgan alohida e'tiborlari tufayli O'zbekistonning boy turistik imkoniyatlaridan samarali foydalanish, sayyohlik salohiyatini oshirish maqsadida uzoq istiqbolga mo'ljallangan islohotlar amalga oshirilib kelinmoqda.

ASOSIY QISM

Bugungi kunda Samarqand viloyatida turizmni yanada rivojlantirishga, sayyohlar uchun barcha qulayliklarni, sharoitlarni yaratishga davlat darajasida e'tibor qaratilmoqda. Natijada ko'plab yangi-yangi sayyohlik yo'nalishlari, turizm manzillari yaratilishda davom etmoqda. Birgina o'tgan yilning o'zida viloyatda 20 dan ortiq yangi turizm yo'nalishlari tashkil etildi. Samarqandda bugunga kelib ziyorat turizmi ob'yektlari soni 50 tadan oshdi. Shuningdek, 40 dan ziyod gastronomik turizm nuqtalari, 30 ga yaqin ekoturizm maskanlari, 20 ortiq tibbiy turizm muassasalari, qolaversa etnoturizm, agroturizm ob'yektlari tashkil etildi.

Samarqand viloyati turizmini rivojlantirish uchun olib borilayotgan bir qancha chora-tadbirlar o'z natijasini bermoqda. Xususan, butun respublika hududlarida va xorijiy mamlakatlarda Samarqandning turizm salohiyati hamda Samarqand xalqaro aeroporti imkoniyatlarini namoyish etuvchi "Samarqand - Yangi O'zbekistonning turizm darvozasi" targ'ibot kompaniyasi yo'lga qo'yildi, sayyohlarga xizmat ko'rsatish uchun bir qancha turizm axborot markazlari tashkil etildi.

Tadqiqotlarga asosan O'zbekistonda ziyorat turizmini yuqori sur'atda rivojlantirish, uning ijtimoiy-ma'naviy va iqtisodiy imkoniyatlaridan unumli foydalanish juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu borada 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi"da mamlakatimizning turizm salohiyatidan samarali foydalanib, yangi ish o'rinlari yaratish va aholi daromadlarini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shunga muvofiq ziyoratgohlarning yangilangan, zamonaviy ko'rinishini joriy qilish, transport infratuzilmasini takomillashtirish, chet eldan tashrif buyurayotgan sayyohlarga sifatli xizmatlar ko'rsatish kabi dolzarb masalalarga alohida ahamiyat berilmoqda. Ziyorat turizmi imkoniyatlaridan unumli foydalanish yuzasidan O'zbekistonda turizm salohiyatini yuqori darajaga olib chiqish maqsadida izchil islohotlar amalga oshirilib kelmoqda. O'zbekistonda yangi sayyohlik shakllarini rivojlantirish, mamlakatimizga kelayotgan sayyohlar uchun barcha kerakli shart-sharoitlarni, imkoniyatlarni yaratishga, tashrif buyuruvchi sayyohlar talablarini hisobga olgan holda mavjud bo'lgan sayyohlik yo'nalishlarini takomillashtirishga katta e'tibor qaratilib kelinmoqda. Turkiya, Germaniya, Eron, Pokiston, Malayziya, Rossiya, Indoneziya, Birlashgan

Arab Amirliklari va boshqa mamlakatlardan kelgan sayyohlar soni O'zbekistonga tashrif buyurish yo'nalishida sezilarli darajada ko'paygan.

Mamlakatimizda turizm industriyasi jadal rivojlanishi uchun qisqa muddatda eng qulay shart-sharoit, iqtisodiy, ma'muriy va huquqiy muhit yaratildi. Ayniqsa 2024-2025-yillarda – mamlakat iqtisodiyotida turizm sanoati ulushini yanada oshirish, Shuningdek, mamlakat yalpi ichki mahsulotida turizm ulushini 5 % gacha etkazish (2023-yil yakunlari bo'yicha – 3,3 %) hamda 9 mln.dan ortiq, shu jumladan xorijdan 2 mln. nafar sayyohni jalb etish, 2025-yilda turizm eksporti o'sishini 951 mln. dan 2,2 mlrd. AQSH dollarigacha yetkazish rejalashtirilgan. Samarqand viloyatida turistik faoliyat bilan bog'liq munosabatlar va islohotlar hudud iqtisodiy darajasini anchayin yuksaltirmoqda. Samarqand viloyatining Payariq, Samarqand va Toyloq tumanlari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-yanvardagi PQ-104-son qarori bilan tasdiqlangan Mehmonxona (joylashtirish), savdo, umumiy ovqatlanish, ko'ngilochar, turoperator va turagent xizmatlarini ko'rsatayotgan tadbirkorlik subyektlari uchun maxsus soliq rejimi joriy etiladigan tuman va shaharlar ro'yxatiga kiritilishi tasdiqlandi. Transport vazirligiga tadbirkorlik subyektlari va investorlarni jalb qilgan holda shaharlararo va xalqaro yo'nalishlarda avtobuslar qatnovi tizimini yaratish hamda unga Uzbus platformasi orqali chiptalar xarid qilish tartibini ta'minlash topshirildi. 2023-yilda viloyatning tuman va shaharlaridagi 103 ta mahallada turizm sohasi asosiy drayver sifatida belgilanib, 491 ta xonadonda oilaviy mehmon uylari tashkil etilgan edi. Mazkur tarmoqda 5800 nafardan ortiq aholining bandligi ta'minlandi. Bu yil turizm sohasi asosiy drayver sifatida tanlangan mahallalar soni 239 taga, xonadonlar esa 1144 taga yetkaziladi. Natijada 104 ta oilaviy mehmon uyi, 105 ta umumiy ovqatlanish shaxobchasi tashkil etilib, sohadagi band aholi soni 7189 nafarga yetkazilishi rejalashtirilgan.

Ushbu say'i harakatlar natijasida joriy va keyingi yillarda sayyohlar oqimining ko'payishi kutilmoqda. Butun dunyoni qamrab olgan Covid-19 epidemiyasi oqibatlari turizm sohasiga ulkan salbiy ta'sir ko'rsatganiga qaramasdan, ushbu kutilmagan iqtisodiy tebranishlar davrida o'ziga xos imkoniyatlar eshigini ochishini anglagan holda, turizm sanoatini imkoniyatlaridan kelib chiqib, yangi-yangi yo'nalishlarni kashf etish, mavjud turizm yo'nalishlarini rivojlantirish hamda oxirgi yillarda butun jahon bo'ylab keng tarqalgan barqarorlik elementlarini joriy etish mumkin. Aynan Samarqand viloyatining turizm salohiyati jihatdan o'zining tabiati, boy tarixi va yodgorliklari hisobiga ancha yuqori o'rinlarda turadi. Ammo bu tarixiy imoratlar sezilarli darajada zaiflashib qolgan. Darhaqiqat tarixiy yodgorliklarga vaqt o'z ta'sirini ko'rsatmoqda, ya'ni ta'mirlashga ehtiyoj sezilmoqda. Samarqand viloyati UNESCOning Jahon Merosi ro'yxatiga kiritilgan ko'plab tarixiy va madaniy obidalarni o'z ichiga oladi. Registon maydoni, Shohi Zinda ansambli, Bibi-Xonim masjidi kabi yodgorliklarni saqlab qolish va qayta tiklashga qaratilgan atroflicha sa'y-harakatlar davom etmoqda.

Samarqand viloyati turizmi istiqbolining asosiy omillaridan biri bu Xalqaro tadbirlarni keng miqyosda tashkil etish deb hisoblayman. Samarqandning xalqaro nufuzini oshirish uchun xalqaro tadbirlar, konferensiyalar va festivallarni o'tkazishga, mehmondo'stlikni yanada oshirishga alohida e'tibor berilishi viloyat turizmi yanada rivojlantiradi. Qolaversa bir qator qo'shimcha omillarni ham sanab o'tish joiz deb hisoblayman. Bular;

1. Turizm Xizmatlari: Turizm sohasidagi mutaxassislar uchun ta'lim va tayyorgarlikni yaxshilash borasidagi ishlarni kengroq tashkil etish

2. Marketing va Reklama: Samarqand viloyatining turistik jozibadorligini ko'tarish uchun marketing kampaniyalari va reklama strategiyalarini takomillashtirish

3. Xavfsizlik, xizmatlar sifatini oshirish va mijozlar tasavvurini boyitish

va qonunchilik: Turistlarning xavfsizligini ta'minlash va tashrif buyuruvchilarga yaxshi tajriba taqdim etishga qaratilgan yuridik va qonuniy choralarni mukammallashtirish

4. Xalqaro hamkorliklar: Boshqa mamlakatlar bilan viza tartibotlarini soddalashtirish va turizm aloqalarini kuchaytirish sohasidagi xalqaro hamkorliklar

5. Ekoturizm va Barqaror Turizm: Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologiyani himoya qilishga yo'naltirilgan barqaror turizmni rivojlantirish.

6. Infrastrukturaning modernizatsiya qilish: Transport tizimini, jumladan aeroportlarni va yo'llarni modernizatsiya qilish, shuningdek qulay va sifatli mehmonxonalar xizmatini kengaytirish orqali ziyorat va sayyohlik uchun yanada qulay sharoitlar yaratilmoqda.

Samarqand viloyatiga tashrif buyurayotgan turistlar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha ham bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda, jumladan Samarqandda turistlar ko'p tashrif buyuradigan hududlarda politsiya patrullari nazorati kuchaytirilmoqda. Turistlarni va ularning huquqlarini himoya qilish uchun milliy va xalqaro qonunlar kuchaytirilgan. Tibbiy muassasalar va tez yordam xizmatlari har doim shay holatda turadi va tezkor javob qaytarish uchun zarur resurslar bilan ta'minlangan. Bu esa turistlarni jinoiy harakatlardan himoya qilish va ularga tinchlik va xavfsizlik hissiini bag'ishlaydi. Ushbu xavfsizlik tadbirlari Samarqand viloyatida turistlar uchun mustahkam va ishonchli xavfsizlik muhitini yaratishga yordam beradi hamda turizm sohasining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa Samarqand viloyati turizmi kelajagining yorqin bo'lishi uchun xizmat qiladi. Shu bilan birga Mahmud Qoshg'ariy, Imom al-Buxoriy, Mirzo Ulug'bek kabi buyuk allomalar vatani bo'lgan Samarqandning sharqona mehmondo'stlik va xizmat ko'rsatish an'analarini saqlab qolish va uni yanada rivojlantirishni davom ettirish g'arb dunyosidan tashrif buyuruvchilar sonini oshirishga yordam beradi.

Turizm sohasini rivojlantirish maqsadida keyingi o'n yillikda O'zbekiston Respublikasi davlat rahbari va hukumati tomonidan 30 dan ziyod farmon va qarorlar qabul qilindi, Bir qator davlatlar fuqarolari uchun viza jarayonlari va tartiblari soddalashtirildi yoki bekor qilindi. Qo'shni

mamlakatlar bilan faol hamkorlik aloqalari yo'lga qo'yildi. Turizm sohasi vakillari davlatimiz tomonidan har tomonlama qo'llab-quvvatlandi. Pandemiya sharoitida esa ularga ko'plab imtiyoz va yengilliklar berildi. Ana shu ishlar natijasida pandemiya cheklovlari yumshatilgach, turistik firma va kompaniyalarimiz ish faoliyatini qiynalmay davom ettirdi. Sohaning iqtisodiyotdagi ulushi tez sur'atlarda oshib bormoqda. Masalan, o'tgan yil turizm xizmatlarining viloyatimiz yalpi hududiy mahsulotidagi ulushi 0,8 foizni tashkil etgan bo'lsa, joriy yilning birinchi choragida 1,2 foizdan oshdi. Albatta, bu ham katta raqam emas, ammo bugungi kunda yaratilayotgan imkoniyat va sharoitlar tufayli bu ko'rsatkichlar oshib borishi aniq. Viloyatga tashrif buyuruvchi sayohlarga qulayliklar yaratish maqsadida yaqinda Samarqand xalqaro aeroportida yengil avtotransport vositalarini qisqa muddatli ijaraga berish xizmati joriy etildi. Ushbu xizmat doirasida o'nga yaqin "Volkswagen" va "Mercedes-Benz" rusumli elektromobillar xorijiy turistlarga ijaraga berilmoqda. Shaharda Hertz, Avis, Sixt kabi xalqaro avtoijara kompaniyalari ofislari mavjud bo'lib, ular xalqaro standartlarga muvofiq xizmatlar ko'rsatadi. Samarqandda mahalliy avtoijara firmalari ham mavjud, ularda avtomobil tanlash va ijaraga olish imkoniyatlari ko'plab turistlarga qulayliklar yaratadi. Alisher Navoiy ko'chasining Universitet xiyoboni bilan kesishgan qismida velosiped to'xtash joyi va ijara xizmati tashkil etilgan. Viloyatdagi sayyohlar ko'p boradigan 26 ta muzey va madaniy meros ob'ektlarida ham sayyohlar uchun munosib shart-sharoit yaratishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ayni paytda ushbu ob'ektlarning aksariyatida panduslar o'rnatilib, nogironligi bo'lgan shaxslarning erkin harakatlanishi uchun imkoniyatlar kengaytirilgan. Shuningdek, ob'ektlarda audiogid, gid-tarjimon, milliy liboslar ijarasi xizmatlari yo'lga qo'yildi. Registon maydonida madaniy dasturlar, konsertlar namoyish etilmoqda. Muzeylar soat 22:00 gacha faoliyat ko'rsatishi belgilab qo'yilgan.

Ko'p ming yillik tarixga ega bo'lgan Samarqand bugun haqiqiy turizm markaziga aylanib boryapdi, Dunyoning borish kerak bo'lgan shaharlari orasida yetakchi o'rinlarni band qilmoqda. Viloyat turizmining kelgusi istiqbollari uchun shuni taklif sifatida kiritib o'tishimiz kerakki, tarixiy imoratlarni videorolik tarzda xalqaro miqyosda keng jamoatchilik ommasiga tatbiq etishni kuchaytirishimiz, kelayotgan sayyohlar uchun har tomonlama qulayliklar yaratib berishda davom etishimiz, ekologik toza muhitni yaratishimiz lozim. Yurtimizda turizm sohasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga e'tibor qaratilishi keng imkoniyatlarni yaratadi. Kelgusi o'n yilliklarda har to'rtta yangi yaratilgan ish joyidan bittasi turizm sektori tomonidan joriy etilishini inobatga olsak, turizm O'zbekistonda qo'shimcha ish o'rinlarini yaratib ishsizlik darajasini pasaytirishga katta hissa qo'shishi mumkin. Bu o'z navbatida aholi uchun yuqori daromad manbai bo'lishi ehtimolini yanada oshiradi.

Hozirgi davrda barqaror turizm yo'nalishlarini rivojlantirish turizm tomon tashlangan yana bir qadamdir. Aynan barqaror turizm elementlarini amaliyotda tatbiq qilish uchun Samarqand

viloyatida barcha resurslar yetarli darajada mujassamlashgan. Sohoni rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlarda barqarorlik omillarini ham inobatga olib kelajakda ekologik toza yo'nalishlarni istovchi sayohatchilarning talab va ehtiyojlarini qondirish hamda kelajak avlodga tarixiy yodgorliklarni, tabiiy boyliklarni asrab avaylagan holda yetkazish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Darhaqiqat, Samarqand viloyatining chekka va tog'oldi tumanlari ekoturizm sohasini yanada rivojlantirish va takomillashtirish lozim. Chunki Samarqand viloyatining ayrim tumanlari o'zining tabiiy musaffoligi va boshqacha turmush sharoiti bilan sayyohlarni o'ziga jalb qilib kelmoqda. Masalan Urgut va Bulung'ur tumanlari o'zining tog'li zonalari va sersuv daryolari, kanal va ariq zovurlari, suluv go'shalari, lalmikor yerlari va shu bilan birga o'zgacha turmush tarziga egadir. Samarqandda ekoturizm ham sezilarli darajada rivojlanib borayotganligi barchamizga ma'lum. Umuman ayni paytda Samarqand viloyatida turizm sohasida 365 ta yangi loyiha amalga oshirilmoqda va ularning ishga tushishi bilan 15 mingga yaqin yangi ish o'rinlari yaratiladi. Shunday ekan Samarqand viloyati turizmining kelajakdagi istiqbollari porloq deb baralla ayta olamiz. Hozir Samarqand – tobora dunyo turizm markazlaridan biriga aylanib bormoqda. Buni xalqaro tashkilotlar ham e'tirof etmoqda. Dunyo aholisi Samarqand tomon intilishmoqda. Samarqand tom ma'noda yer yuzining sayqaliga aylanib, dunyo ahlini o'ziga chorlamoqda. Mamlakatimizning sayyohlik salohiyati dunyoning turizm rivojlangan davlatlaridan kam emas. Ya'ni, bizda borib ko'rish, ziyorat qilish, zavq olish mumkin bo'lgan turistik ob'yektlar ko'p. Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Toshkent, Qo'qon kabi tarixiy shaharlarimizdan tashqari, mamlakatimizning boshqa istalgan hududida ekologik turizm, agroturizm, ziyorat turizmi, gastronomik turizm va boshqa shu kabi yo'nalishlarni rivojlantirish imkoniyatlari ham mavjud.

XULOSA

Mamlakatimizda ziyorat turizmi va turizmni rivojlantirish yo'lida rejalashtirilgan dasturlar jadallik bilan amalga oshirilmoqda. Jumladan, 2025-yilgacha 10 milliondan ortiq chet ellik mehmonlarni qabul qilish bo'yicha ko'rsatkichga erishishga doir keng qamrovli ishlarni tashkil etish boshlandi. O'zbekistondagi turizm sohasi vakillari sabr-matonat va birgalikdagi sa'y-harakatlari bilan global raqobatga ancha jiddiy tayyorgarlik ko'rishmoqda. Umid qilamizki, yaratilayotgan imkoniyatlar natijasida mamlakatimizga tashrif buyurayotgan sayyohlar oqimi bir necha marotaba ortadi va ularga xizmat ko'rsatish sohaları ham yanada takomillashtiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 09 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmini yanada rivojlantirish choratadbirlari to'g'risida"gi PF-6165-son Farmoni.
2. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent.: O'zbekiston, 2021. - B.17.

3. Sulmatov S., Berdimurodov A. Samarqand yodgorliklari. Samarkand, “Imom Buxoriy xalkaro markazi”, 2017. –B. 144.
4. G‘ulomsaxarov E., Amirova F., Amirov A. Iqtisodiyotni rivojlantirishda ichki turizmning o‘rni va ahamiyati. Scientific progress. volume 2021. - B.172.
5. Ashirov A. Samarqand ziyoratgohlarida tolerantlik // 2007. - B.330.
6. Kandaharov A. The Khanate of Bukhara and the activities of the Karmana Sheikhs. T.: Tafakkur qanoti, 2018. –B. 202.
7. Кандахаров А., Бабаярова Ш. Бухоро хонлигида Абдуллахон II даврининг қурилиш иншоотлари тарихига бир назар. Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук. том 3 № 10 (2023)
8. Uzbekistonda turizm istikboli. <https://kun.uz/uz/news/2018/03/31/>